

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U001848

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 20-05-2026

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гриценко Олександр Петрович

2. Oleksandr Hrytsenko

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 011

Назва наукової спеціальності: Освітні, педагогічні науки

Галузь / галузі знань: освіта

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Освітні, педагогічні науки

Дата захисту:

Спеціальність за освітою: Банківська справа

Місце роботи здобувача: Організація відсутня

Код за ЄДРПОУ: 0000000000

Місцезнаходження: -----, Суми, Сумський р-н., 00000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 13342

Повне найменування юридичної особи: Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

Код за ЄДРПОУ: 02125510

Місцезнаходження: вул. Роменська, Суми, Сумський р-н., 40002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

Код за ЄДРПОУ: 02125510

Місцезнаходження: вул. Роменська, Суми, Сумський р-н., 40002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 14.01

Тема дисертації:

1. Теоретико-методичні засади створення модульно-варіативного підручника з природничо-математичних дисциплін для початкової школи в умовах реформування освіти
2. Theoretical and Methodological Foundations for Creating a Modular-Variable Textbook in Natural and Mathematical Sciences for Primary School in the Context of Education Reform

Реферат/анотація:

1. Дисертація є комплексним дослідженням теоретико-методичних засад створення модульно-варіативного підручника з природничо-математичних дисциплін для початкової школи в умовах реформування освіти. Сформульовано авторське трактування поняття «модульно-варіативний підручник» як матеріальної форми навчального видання, що є відображенням змісту навчальної програми з освітньої дисципліни, має офіційно затверджений гриф, спроектоване відповідно до принципу блочно-комплектного укладання та завбачує можливість вибору найбільш слушного для конкретних умов навчання різновиду навчальної книги з відповідними змістом і структурою. З цих позицій стало можливим укладання матриці ключових елементів, які мають принципове значення при розробці модульних підручників для початкової школи. Водночас у

роботі означено важливі ідеї побудови модульно-варіативного підручника і представлено варіативність як феномен осучаснення змісту, форми або структури підручника, що є можливим та доцільним в умовах офіційно затверджених освітніх стандартів і програм та повинно призводити до урізноманітнення характерних атрибутів підручника й підвищення рівня його функціональної ефективності в умовах реформування освіти. Окреслено структуру інноваційного потенціалу модульно-варіативного підручника для початкової школи з природничо-математичних дисциплін, яка в загальному сприйнятті об'єднує форму, зміст та конструкцію навчальної книги. Сформовано підходи до оцінювання ступеня впливу форми, структури та змісту модульно-варіативного підручника на його інноваційний потенціал, що характеризує зарезервовану спроможність об'єкта, конструкта або системи до технологічних та організаційних змін, які в певний спосіб можуть відбутися або відбуваються в процесі реалізації інновацій, які повинні сприяти формуванню умов для творчої діяльності учнів, розвитку їх природних здібностей та задоволенню особистих потреб, запитів чи бажань. Виявлено, що під час укладання інноваційного підручника є необхідність комплексного розв'язання триєдиного завдання щодо акомодатії (адаптування), організації (оформлення) та трансляції (передавання) навчально-інформаційних матеріалів шкільної книги нового покоління. Розроблено техніку обрахунку інноваційного потенціалу засобу навчання, що представляє собою необхідні посилання на аналітичні відомості, евристичні міркування, інтуїтивні висновки, емпіричні спостереження, наближені підходи, які, ймовірно, і не заслуговують на їх беззаперечне сприйняття, але ж як логічні прийоми чи методичні правила творчого дослідження, що є слушними в умовах недостатньої повноти вихідної інформації, здатні призводити до вирішення або часткового розкриття тих чи-то інших питань за умов проведення дискусійного обговорення наявних проблем у сфері підручникотворення. Зазначено, що оскільки оцінювання ефективності підручника не може, на противагу від об'єктів економічного середовища, бути прив'язаним до кількісно-розрахункового показника економічного ефекту від запровадження такого засобу опанування інформаційних відомостей у навчальному процесі, цілком доцільним є застосування передусім якісних показників для оцінювання корисності, доступності та комфортності шкільної книги нового покоління, які за потреби можуть трансформуватися в кількісні значення. Детально розглянуто та проаналізовано ефективний вимір запровадження методу нормативно-експертних оцінок для якісно-кількісної експертизи засобів навчання, який передбачає, з одного боку, усвідомлення чинних нормативів або стандартів освітньої діяльності, а з іншого – аналіз інноваційних передбачень і концептів, залучених до укладання модульно-варіативних підручників нового покоління в системі закладів загальної середньої освіти. Виявлено, що оцінювання ступеня впливу елементів форми, структури та змісту на інноваційний потенціал засобів навчання в початковій школі виявляє своїм завданням визначення ефективних шляхів укладання шкільної літератури нового покоління в ході реформування загальної середньої освіти. Модифікація та вдосконалення методик і технологій у галузі підручникотворення покликана наразі сприяти реалізації концептуальних засад активізації навчального процесу в умовах розбудови Нової української школи. З'ясовано, що потреба технологізації проектної діяльності виникає за тих обставин, коли набуватиме сенсу перехід від усталено-методичної (шаблонної) моделі укладання навчальної літератури до моделі інноваційно-варіативної, під час реалізації якої вивчаються шляхи підвищення функціональні спроможності підручника в часовій перспективі. На основі аналізу та синтезу приведених у роботі суджень було створено експериментальний взірець науково-дослідницького інструмента «технологічна модель проектування навчальної літератури», яка поєднує у собі взаємозв'язані системні блоки: регуляторний, методологічний, процесуальний, операційний та заключний.

2. The dissertation constitutes a comprehensive study of the theoretical and methodological foundations for designing a modular-variable textbook in Natural and Mathematical Sciences for primary school within the context of educational reform. In line with innovative modernization trends in textbook development, the concept of a modular textbook was defined as a material type of educational publication that contains a complete and systematized presentation of an academic discipline aligned with the curriculum, officially approved, and designed according to the block-modular principle. From this perspective, it became possible to develop a matrix of key elements essential for designing modular textbooks for primary school. At the same time, the study outlines key

ideas for constructing a modular variable textbook and presents variability as a phenomenon of modernizing the content, form, or structure of a textbook. Such variability is feasible and appropriate within officially approved educational standards and curricula and should lead to diversification of textbook attributes and increased functional effectiveness in fulfilling socially significant objectives in the development of the Ukrainian school system. The structure of the innovative potential of a modular-variable textbook for primary school in Natural and Mathematical Sciences is defined as an integrated unity of form, content, and structure. In this context, the concept of “innovative potential” is interpreted as the ability of ideal or material objects to modernize their structure and content through innovations, improvements, and enhancements aimed at utilizing functional capabilities with qualitatively renewed effects, including objects supporting the educational process in schools. The research formulates approaches to assessing the degree of influence of form, structure, and content of a modular-variable textbook on its innovative potential, which characterizes the reserved capacity of an object, construct, or system for technological and organizational change. It was found that the development of an innovative textbook requires a comprehensive solution to a triadic task involving accommodation (adaptation), organization (design), and transmission (delivery) of educational information. The study provides a detailed analysis of the effectiveness of applying the normative-expert assessment method for qualitative-quantitative evaluation of educational tools, which combines awareness of existing educational standards with the analysis of innovative ideas and concepts used in developing modular-variable textbooks in general secondary education. It is determined that assessing the impact of form, structure, and content elements on the innovative potential of educational tools in primary school aims to identify effective pathways for developing next-generation school literature during education reform. The modernization of methodologies and technologies in textbook development is intended to support the activation of the learning process within the framework of the New Ukrainian School. The need for technologization of design activities arises when transitioning from a traditional, template-based model of textbook development to an innovative variable model focused on enhancing functional capacity over time. As a result of analysis and synthesis, an experimental research instrument—the “technological model of educational literature design”—was developed. It integrates interrelated system blocks: regulatory, methodological, procedural, operational, and final. The model functions through innovative textbook development technologies aimed at improving educational literature quality via modernization of content, structure, or form.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Гриценко, О.П., Пушкарьова, Т.О. (2023в). Інноваційний потенціал сучасного підручника в умовах реформування системи освіти. Проблеми сучасного підручника, 30, 159-169.
- Гриценко, О.П., Пушкарьова, Т.О., Коваль-Мазюта, М.Ю. (2023г). Деякі особливості укладання сучасного підручника для закладів освіти сільської місцевості. Проблеми сучасного підручника, 31, 174-185.
- Гриценко, О.П., Пушкарьова, Т.О., Лянной, Ю.О. (2024г). Варіативний підручник у початковій школі. Проблеми сучасного підручника, 32, 227-234.
- Гриценко, О.П., Пушкарьова, Т.О., Макарова, В.В., Коваль-Мазюта, М.Ю. (2024д). Маркетинг освітніх послуг у добу постмодерну: перспективи та застереження. Український педагогічний журнал, 3, 115-121
- Гриценко, О.П., Пушкарьова, Т.О. (2024е). Потенційні можливості квантової освіти: спроба наукового аналізу. Український педагогічний журнал, 4, 95-103.

- Гриценко, О.П., Пушкарьова, Т.О. (2025а). Інноваційна спроможність інструментів освітньої діяльності як сучасна ознака Нової української школи. Український педагогічний журнал, 3, 65-73.
- Гриценко, О.П., Пушкарьова, Т.О. (2025). Інноваційна спроможність, інноваційний потенціал та інноваційна варіативність інструментів навчання в умовах реформування освіти. Академічні візії, 46, 1-12. URL: academy.vision.org/index.php/av/article/view/2034/1911.
- Hrytsenko, O., Samodumska, O., Pushkarova, T., Zahorulko, M., Pshenychna, I. (2022). Professional and pedagogical training of future students of 9 higher education with elements of gamification. Professional and pedagogical training of future students of higher education with elements of gamification. Revista Eduwed, 16 (4), 52-64. URL: <https://doi.org/10.46502/issn.1856-7576/2022.16.04>.
- Hrytsenko, O., Pushkarova, T., Koval-Mazyuta, M. (2024з). Variable tools of learning in experience regional textbook production. Academia Polonica. Scientific Journal of University. Periodyk Naykowy Akademii Polonijnej, 64 (3), 99-103.
- Hrytsenko, O., Pushkarova, T., Koval-Mazyuta, M. (2024ж). Analysis of modeling and design technologies of system educational functionals. Academia Polonica. Scientific Journal of University. Periodyk Naykowy Akademii Polonijnej, 67 (6), 148-152.
- Гриценко, О.П. (2023а). Інноваційні технології та інноваційний підручник в освітньому просторі закладу вищої освіти. Матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні напрями вдосконалення педагогічної майстерності викладачів». м. Чернігів, Академія ДПТс, 27-28 квітня 2023 року, (сс. 171-173).
- Гриценко, О.П., Пушкарьова, Т.О. (2023е). Креативний підхід до створення інноваційного підручника з природничо-математичних дисциплін. Міжнародна мультимедійна наукова інтернет-конференція «Світ наукових досліджень». Вип. 19. Тернопіль (Україна) - Преворськ (Польща). 23-24 травня 2023 року, ГО «Наукова спільнота», WSSG w Przeworsku. Тернопіль: ФОП Шпак В.Б., (сс. 59-63).
- Гриценко, О.П. (2023б). Проблеми сучасного підручника для сільської школи. Збірник тез доповідей IV Міжнародної мультидисциплінарної науково-практичної конференції. 20.06.2023, Луцьк: Вежа-Друк, (сс. 148-152).
- Гриценко, О.П., Пушкарьова, Т.О., Коваль-Мазюта, М.Ю. (2023д). Понятійно-категоріальний апарат досліджень в галузі педагогічних наук. Міжнародна мультимедійна наукова інтернет-конференція «Світ наукових досліджень». Вип. 20. Тернопіль (Україна) - Преворськ (Польща). 20-21 червня 2023 року, ГО «Наукова спільнота», WSSG w Przeworsku. Тернопіль: ФОП Шпак В.Б., (сс. 91-94).
- Гриценко, О.П. (2023). Значення варіативного підручника в умовах війни та повоєнного стану. Міжнародна науково-практична конференція «Проблеми сучасного підручника: навчально-методичне забезпечення освітнього процесу в умовах воєнного часу та повоєнного відновлення». Збірник тез доповідей. Київ: Педагогічна думка, 2023, (сс. 28-30).
- Гриценко, О.П., Пушкарьова, Т.О., Коваль-Мазюта, М.Ю. (2024в). Прояви феномена варіативності у сфері регіонального підручникотворення. The 1st International scientific and practical conference "Perspectives of contemporary science: theory and practice". March 4-6, 2024, SPC "Sciconf.com.ua", Lviv, Ukraine, (сс. 450-456).
- Гриценко, О.П. Коваль-Мазюта, М.Ю. (2024). Варіативні засоби навчання у відкритому освітньому просторі територіальних громад. Збірник тез матеріалів доповідей СХХХІХ Міжнародної науково-практичної інтернет конференції «Пріоритетні напрями розвитку науки під час воєнного стану». м. Одеса, 8 березня 2024 року, (сс. 39-42).
- Гриценко, О.П., Пушкарьова, Т.О., Коваль-Мазюта, М.Ю. (2024б). Нормативно-експертна оцінка складників інфраструктури освітнього простору. Proceeding of the 2st International Scientific and Practical Conference "Modern Science Exploring Theories, Innovations and Practical Solutions". November 4-6, 2024, Odessa, Ukraine, (сс. 130-133)
- Гриценко, О.П., Пушкарьова, Т.О., Коваль-Мазюта, М.Ю. (2024а). Ключові засади технології моделювання системних освітніх функціоналів. Collection of Scientific Papers with the Proceedings of the 2nd

International Scientific and Practical Conference “Modern Perspectives on Global Scientific Solutions”. December 2-4, 2024. Bergen, Norway, European Open Science, (сс. 196-199).

- Гриценко, О., Пушкарьова, Т. (2025в). Технологізація проектування засобів навчання в контексті реформування освіти. Proceedings of the 3rd International Scientific and Practical Conference “Scientific Exploration: Bridging Theory and Practice”. March 24-26, 2025, Berlin, Germany. Collection of Scientific Papers, Issue № 28, (сс. 245-247).
- Гриценко, О.П., Пушкарьова, Т.О. (2025б). Методичні підходи до вивчення зв'язків між базовими компонентами системи освіти. Proceedings of the 3rd International Scientific and Practical Conference “Scientific Innovation: Theoretical Insights and Practical Impacts”. August 11-13, 2025, Naples, Italy, Collection of Scientific Papers, Issue № 48, (сс. 133-135).

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0121U107883

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Лянной Юрій Олегович

2. Yurii O. Liannoi

Кваліфікація: д. пед. н., професор, 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація: ;<https://scholar.google.com.ua/citations?user=6TNL2ZAAAAAJ&hl=ru>

Повне найменування юридичної особи: Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

Код за ЄДРПОУ: 02125510

Місцезнаходження: вул. Роменська, Суми, Сумський р-н., 40002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Предик Аліна Анатоліївна

2. Alina A. Predyk

Кваліфікація: к. пед. н., доц., 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Код за ЄДРПОУ: 02071240

Місцезнаходження: вул. Коцюбинського, Чернівці, 58012, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Фізеші Октавія Йосипівна

2. Oktaviia Y. Fizeshi

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0423-3154

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Мукачівський державний університет

Код за ЄДРПОУ: 36246368

Місцезнаходження: вул. Ужгородська, Мукачеве, Мукачівський р-н., 89600, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шаповалова Ольга Віталіївна

2. Olha V. Shapovalova

Кваліфікація: к. пед. н., доц., доц., 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8888-591X

Додаткова інформація: <https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=GzQLGnkAAAAJ>;
ResearcherID: IUN-9282-2023; Scopus Author ID: 57221995369

Повне найменування юридичної особи: Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

Код за ЄДРПОУ: 02125510

Місцезнаходження: вул. Роменська, Суми, Сумський р-н., 40002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Васько Ольга Олександрівна

2. Olha O. Vasko

Кваліфікація: к. пед. н., доц., 13.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5241-0958

Додаткова інформація: ResearcherID: X-7784-2018; Scopus Author ID: 59120564100

Повне найменування юридичної особи: Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

Код за ЄДРПОУ: 02125510

Місцезнаходження: вул. Роменська, Суми, Сумський р-н., 40002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Семеног Олена Миколаївна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Семеног Олена Миколаївна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Чистякова Ірина Анатоліївна

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна